

Innspill scenekunststrategi fra Trondheim Symfoniorkester & Opera.

Utvikling, produksjon og formidling

Trøndelag Fylkeskommune har beskrevet sammenhengen i scenekunstfeltet i regionen som et kulturelt økosystem; det er en beskrivelse Trondheim Symfoniorkester & Opera (TSO) kjenner seg igjen i. Vi vil i vårt innspill til ny scenekunststrategi ta utgangspunkt i den produksjons- og formidlingsmodell TSO har på sin operaavdeling, den virkelighet vi står i og de grep som vi ser som hensiktsmessige i utformingen av en framtidig strategi for fagfeltet.

Pr. i dag har Trondheim og TSO en integrert modell, opera og musikkteater er en del av institusjonen TSO som på utøversiden består av:

- symfoniorkester i en samarbeidsmodell med Trondheimsolistene
- operaavdeling
- vokalensemble i samarbeid med Nidarosdomen
- i tillegg et operakor, TSO-koret, som består av frivillige og som disponeres ved operaproduksjoner og større korverk

Denne modellen avspeiler på mange måter TSOs strategiske vurderinger når det gjelder etablering og utvikling av profesjonell operavirksomhet i regionen. Modellen er under oppbygging, har prioritet i TSOs satsing, og en måloppnåelse i oppbyggingen vil representerer det TSO ser som en framtidsmodell i regionen.

Opera er komplisert, det er en krevende og kostbar kunstform, og i Trondheim har det vært et poeng å knytte etableringen til eksisterende institusjoner i regionen, dra nytte av etablerte strukturer og kompetanse for å ta ut de synergier som finnes og bygge videre på dette. I en slik prosess oppstår det et nettverk i det kulturelle økosystemet, og TSO ser det som viktig og bærekraftig at dette utvikles på institusjonenes premisser i en framtidig strategi.

Selv om det er et stadig tilbakevendende tema, må det nevnes at en hoved-utfordring for videre og framtidig utvikling er mer tilfredsstillende økonomiske rammer. Operavirksomheten i TSO er en del av et organisert arbeidsliv, og det er viktig med økonomiske rammer og forutsigbarhet som gir mulighet til å etablere dette kunstnerisk og organisatorisk på et nivå som er på linje med virksomhetens kvalitet og organisering forøvrig, og med en produksjonsmengde som gir rom for faglig utvikling og publikumsbygging. Det dreier seg selvfølgelig om presentasjon av et bredt spekter sceneproduksjoner, men utviklingsarbeid, digitalisering og innovative tiltak på dette området er både ønskelig og nødvendig selv om det kan være kostnadskrevende og lite forutsigbart mht inntjening.

Samtidig er det viktig at institusjonene arbeider for en så stor effektivitet som mulig og når ut til et bredt publikum; TSO mener det er riktig med fleksibilitet og mulighet for forskjellige organisasjonsmodeller utfra forskjellige regionale forhold. I vår region er vi interessert i å utvikle den

integrerte og samlende modellen i TSO; vi ser den har potensiale i seg og vi ser den passer regionen. Samtidig mener vi det er viktig å oppnå et kritisk minimumsnivå på finansiering for å kunne etablere nødvendige basisfunksjoner, oppnå større produksjon og gi et tilfredsstillende tilbud til publikum. TSO har beskrevet en modell og oppbyggingstakt for dette.

Samarbeid og samproduksjon er i mange sammenhenger nevnt som viktig i en framtidig strategi. TSO er i seg selv konstruert som en samarbeidsorganisasjon slik det er beskrevet ovenfor. I tillegg har vi i stor grad gjennom prosjekter og produksjoner praktisert og fått erfaring fra samarbeid regionalt, nasjonalt og i flere sammenhenger internasjonalt. Dette har vært lærerike prosesser; samarbeid kan være nyttig økonomisk, det kan gi verdifull utveksling og tilføring av kompetanse, og fører ofte til at man når et større og bredere publikum. Men det er ingen selvfølge at samarbeid fører til noe av dette. Det er viktig med forutsigbarhet og at man i en framtidig strategi får etablert strukturer og verktøy som letter samarbeid og planlegging og sikrer at dette blir utviklende for alle parter. Den beste måte dette gjøres på er at institusjonene utvikler dette på frivillig og naturlig basis og ut fra de lokale/regionale forhold; det er allerede etablert markedsplasser (Opera Europa), og innenlands er det sterke kontakter mellom organisasjonene.

TSO opplever stor interesse for fagfeltet, både internt i organisasjonen, i regionen som sådan og blant publikum. Det er derfor ønskelig med en ressursmessig satsing på feltet som gir rom for en utvikling som plasserer opera strategisk offensivt i det kulturelle økosystem.

Koronapandemien, omstilling og innovasjon.

Koronasituasjonen har skapt større utfordringer for opera enn for rene musikkorganisasjoner. Utfordringen med større ensembler, scenisk aktivitet og usikkerhet rundt smittevern ved sang har satt stopper for mange sceneproduksjoner. Utfordringen har tatt lengre tid å løse for opera enn orkester, bl.a. med bakgrunn i mer kompliserte prøveperioder.

Men nye forestillingsformer med anvendelse av digitale løsninger, forsøk med ensembler i forskjellige rom knyttet sammen digitalt, har vært interessante erfaringer. I en framtidighet er dette, ikke minst digitalitet, noe som alle bør arbeide med både produksjonsmessig og som formidling. I korona-tiden har det foregått et stort utviklingsarbeid i nesten alle organisasjoner. En koordinering av dette og evt utvikling av fellessystemer og kommersielle modeller bør være interessant i en framtidig strategi. Og det bør gis rammer til dette slik at det kan være en integrert del av det kunstneriske arbeidet og som et supplement til formidling av den levende scenekunsten.

Fremtidige krisesituasjoner.

Med tanke på framtidige kriser, som alle mener vil komme, er det først og fremst en robusthet og evne og anledning til omstilling som vil utgjøre en sikkerhet. Ingen vet hvordan en framtidig krisesituasjon vil arte seg, hva den er begrunnet i og hvor lenge den vil vare. Et viktig middel for institusjonen mot framtidige situasjoner er å etablere styrke og forankring i samtiden, ha evnen til omstilling og være fleksibel i forhold til eksterne rammevilkår.

Så knyttet som institusjonene er til den offentlige økonomi er det også viktig at kulturfeltet og myndigheter har felles kriseplaner, det vil være med på å gi forutsigbarhet og større trygghet hvis en krise etableres. Av pandemien vi står i vet vi at det som oppfattes som manglende forståelse for sektorens situasjon oppleves belastende for alle parter. Felles strategier og koordinerte kriseplaner vil kunne hjelpe på en slik situasjon, det vil allikevel være nok av uforutsette utfordringer som må håndteres på kort sikt.

Operafeltet om 5-10 år?

TSO ser for seg opera som en allment etablert og kommunikativ genre og selvfølgelighet i det lokale og nasjonale kulturbildet. Kunstformen representerer tradisjon, nyskaping, mangfold og kvalitet og har relevans i sin samtid. Opera er ´gesamtkunst´, og skal være en inspirasjon og arena for skapende og utøvende kunstnere på alle fagfelt.

Kunstformen er gitt tilfredsstillende rammer for forskjellige og tilpassete operamodeller i regionene. Det har foregått en oppbygging og styrking av kor i regionene, og vokale ensembler er gitt sikre og forutsigbare rammevilkår.

Det har foregått en videreutvikling av institusjoner og strukturer som er etablert slik at de er i stand til å ta ut potensiale og sikre kvalitet, eksistens og bærekraft.

TSO ønsker at den produksjonsmodellen som er skissert i planene for organisasjonen er ferdig etablert, at det koordinerte samarbeidet i regionen er fullt utnyttet og at produksjonsmengde og tilbud til publikum er på et tilfredsstillende nivå.

Fagfeltet har fått en styrket opplæring/undervisning og talentutvikling.

Det finnes regionale og nasjonale strukturer til samarbeid og produksjon og tilgang til egnende lokaler til prøver og forestillinger som ikke er uforholdsmessig belastende økonomisk.

Nasjonale digitale fellesløsninger og nettverk er etablert og det gis rammer for videre utvikling av dette. Kunstformen har i større grad tatt i bruk moderne plattformer som et aktivt og positivt supplement til kjerneaktiviteten som er den levende scenekunsten.

TSO ser for seg at operakunsten framstår som en relevant, fri og allmenn uttrykks- og ytringsform, at kunstformen har tilfredsstillende rammevilkår og en naturlig plassering i norsk kultur- og samfunnsliv.

April 2021

Trondheim Symfoniorkester & Opera

Anne Kathrine Slungård (*sign.*)

direktør